

Collaret.

Nom: Collaret

Localització: Comissió d'Arqueologia de l'IEV/ Museu de Valls

Nº inventari: 1.901

Cultura: Bronze Mitjà – inicis Bronze Final

Cronologia: 1300-1100 aC.

Procedència: Cova dels Muricecs (Llimiana, Pallars Jussà)

Conjunt de denes que formen un collaret.

Van ser trobades junt amb un dipòsit de bronzes trobats per casualitat per la secció d'espeologia de l'AAEET a finals de la dècada dels anys 60 del s. XX. Es va

localitzar a la zona anomenada “laberint”, o sigui, a l’indret més amagat de la cova, en una petita escletxa de la roca. D’acord amb aquestes dades, el lloc de la troballa seria molt proper al lloc on durant els anys cinquanta del s.XX el Dr. Eduard Ripoll va trobar un conjunt de bronzes molt semblants als dipositats al Museu de Valls

El conjunt del dipòsit està format per 41 elements entre braçalets, un torques, una fulla d’afaitar, una destal plana, nou anelles i les denes d’aquest collaret.

Està format per 4 petxines, 4 dentaliums fragmentats, 2 peces de pasta vítria tacades pel contacte amb l’òxid de bronze dels braçalets, 2 cargols de mar i 88 peces d’ambre de diferents mides.

Els dentaliums, són mol·luscs escafòpodes de la família “dentaliidae”, vulgarment coneguts per “ullals de mar”. Es troben tant a l’Atlàntic com al Mediterrani i ja es feien servir com adorns en el paleolític superior igual que les petxines i els cargols de mar.

La pasta vítria ja es un element més elaborat, es compon bàsicament d’un aliatge de sílice i òxid de coure amb possibles afegits en menor quantitat de estany, plom, alumini, plata, antimoni, òxid de magnesi, etc. També es pot fer amb sílice, carbonat càlcic i clorurs bàsics del coure.

Cal fondre els diferents materials a una temperatura superior als 1.000°C i, quan es torna plàstic cal treballar-lo en calent per donar-li la forma desitjada, per tant ja té una manufactura i una tècnica que cal conèixer i dominar. Depenent dels elements i proporcions de l’aliatge variarà el color.

A la Península Ibèrica no es coneix fins al Neolític final perdurant fins el s. VIII aC. per tornar a reaparèixer de la mà de fenicis i púnics al s. IV i III aC.

L’ambre és la resina d’arbres fossilitzada, generalment del “pinussuccinifera” i altres arbres resinosos. Es troba procedent d’eres geològiques molt antigues, fins hi tot del Cretàcic, s’estova entre els 150° C. i els 200° C. quedant en un estat semi pastós que permet donar-li la forma desitjada. També es coneix de molt antic i es troba a tot arreu, des de la Mesopotàmia fins el sud de Gran Bretanya a la cultura de Wessex.

En aquesta zona s’han trobat altres conjunts de braçalets en similars circumstàncies com Sant Aleix o la Bòfia de Picalts, tots ells al voltant del nord oest de Catalunya entre el Noguera Ribagorçana i el Segre; la troballa més meridional ha aparegut a la cova de la Font Major (Espluga de Francolí).

La procedència dels materials de Muricecs sembla que s’ha de buscar al nord dels Pirineus i haurien arribat a través d’alguns dels passos accessibles dels Pirineus. Pel lloc de la cova on es van localitzar i per la forma de deposició dels materials, és clar que es tracta d’un amagatall; així mateix, pel tipus i per l’estat de les peces del

conjunt, també sembla clar que es tracta d'objectes destinats a la fosa o a l'intercanvi, però es difícil dir si la deposició va ser feta pels mateixos habitants de la cova com a reserva de metalls o va ser feta per un metal·lúrgic o un grup de quincallers ambulants professionals.

Tot plegat s'insereix dins de corrents comercials relacionades amb la recuperació de peces amortitzades o amb la distribució de les mateixes i que existiren entre ambdues vessants dels Pirineus durant les darreries del bronze mitjà i el bronze final.

BIBLIOGRAFIA:

DD.AA (2003): Museu de Valls. DD.AA. El bronze en museus de les comarques de Tarragona. Col·lecció "difundere"-2. Tarragona, 143-160

GALLART; J (1991): "Estudi preliminar del dipòsit de bronzes de la Cova dels Muricecs (Llimiana, Pallars Jussà)". Col·legats (Anuari del Centre d'Estudis del Pallars). XXXVI Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos (Tremp, 1990), 99-112

GALLART, J (1991): El dipòsit de bronzes de Llavorsí, Pallars Sobirà. Excavacions Arqueològiques a Catalunya. Barcelona. Generalitat de Catalunya, 10

GALLART, J (2002): "Els braçalets de la Cova dels Muricecs". Dins: Sala d'Arqueologia. Catàleg. Edició a cura de J. LL. Ribes i Foguet. Quaderns de la Sala d'Arqueologia 2. Institut d'Estudis Ilerdencs, 139-141 i 157-161

GALLART, J (2006): "Notícia sobre un nou dipòsit de la cova dels Muricecs de Cellers (Llimiana, Pallars Jussà)". Cota Zero, 21, 10-13

ROVIRA, J, CASANOVAS, A. (1993): "El deposito de brazaletes de Sant Aleix (Lleida) y los depósitos de objetos metalicos del Bronce Final en Catalunya". Complutum, 4, 69-80

PÉREZ, C, PORTO, Y, TORRE, C ( ): "Conjunto de cuentas de pasta vitrea del Museo do Castro de Viladonga", Boletín da asociación de amigos de Castro de Viladonga

ROVIRA, J (1994): "Ámbar y pasta vitrea. Elementos de prestigio entre el Neolítico avanzado y el Bronce Final del nordeste de la península ibérica. Un primer estado de la cuestión".- Quaderns de Prehistòria i Arqueologia de Castelló. N° 16, 67-92